

ÖZET

Taner S. Planlanmamış gebeliklerin doğum sonrası erken dönemdeki annelik davranışına etkisi.

Bu çalışma, annelerin bebeklerine gösterdikleri ilk davranış ve bebekleriyle etkileşimlerinin sonraki yaşantılarında etkili olabileceği düşünülerek planlamadan gebe kalmanın doğum sonrası erken dönemdeki ilk annelik davranışına etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Bu çalışma eşleştirilmemiş vaka-kontrol çalışmasıdır. Çalışma Salihli Devlet Hastanesi'ne ve Aydın Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi'ne doğum yapan kadınlarla yapılmıştır. Çalışmaya katılmayı kabul eden kadınlar olasılıksız örnekleme yöntemine göre seçilmiştir. Örneklem grubunu, planlamadan gebe kalan (kontrol grubu)174 kadın, planlayarak gebe kalan 174 kadın (kontrol grubu) olmak üzere toplam 348 kadın oluşturmuştur.

Veriler, Kasım 2012-Haziran 2013 tarihleri arasında, Anne-Bebek Tanıtım Formu ve Doğum Sonrası Ebeveynlik Davranışı Ölçeği (DSEDÖ) kullanılarak toplandı. Veriler doğum sonrası ilk 10 dakikada gözlem ve ilk 24 saat içinde yüzyüze görüşme yöntemiyle toplandı.

Araştırmanın verileri Statistical Package for the Social Sciences Version 15 (SPSS Inc., IL, USA) program ile analiz edildi. Çalışma verilerinin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, Ki-kare testi ve ileri Ki-kare testi kullanıldı. Ayrıca araştırma örneklem grubunun DSEDÖ toplam puanlarına göre normal dağılıma uyup uymadığını değerlendirmek için Kolmogorov Smirnov testi kullanıldı. Normal dağılıma uymayan değişkenlerin analizinde Kruskal-Wallis testi ve Mann Whitney U testi uygulandı. Bağımsız değişkenlerin DSEDÖ puanına etkisini belirlemek için çoklu linear regresyon analizi yapıldı.

Bu çalışmada planlamadan gebe kalan kadınların DSEDÖ puan ortalaması $2,01 \pm 1,24$ iken, planlayarak gebe kalan kadınların DSEDÖ puan ortalaması $5,18 \pm 0,79$ olarak bulunmuştur. Buna göre, planlamadan gebe kalan kadınların doğum sonrası erken dönemdeki annelik davranış puanları, planlayarak gebe kalan kadınların doğum sonrası erken dönemdeki annelik davranış puanlarından daha düşük bulunmuştur ($p < 0,05$).

Çalışma sonucunda kadınların planlamadan gebe kalması, canlı doğum sayısının fazla olması, algıladıkları gelirlerinin giderden az olması ve doğum öncesi bebek bakımı ile ilgili bilgi almamış olması, DSEDÖ puanlarını olumsuz etkileyen faktörler olarak bulunmuştur ($p<0,05$).

Sonuç olarak planlanmayan gebeliklerin doğum sonrası erken dönemdeki annelik davranışlarına olumsuz etkisinin olduğu bulunmuştur. Ebe ve hemşireler tarafından kadınların doğum sonrası erken dönemdeki annelik davranışı ile ilişkili risk faktörlerinin bilinmesi, annelerin gereksinimlerinin belirlenmesi ve ebeveynliğe uyumlarının desteklenmesi açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Annelik davranışı, Doğum sonrası erken dönem, Ebelik, Hemşirelik, Planlanmamış gebelik.